

Сіренко Н. М.

*д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри
фінансів, банківської справи та страхування*

Мікуляк К. А.

*асистент кафедри
фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

Фінансово-кредитне забезпечення розвитку суб'єктів аграрного сектору

Складність архітектоніки ринкових відносин, недосконала стратегія впровадження західноєвропейського досвіду проведення реформ без корекції згідно з особливостями економічної та ментальної спадщини України, незбалансованість повноважень як між органами влади, так і між ринковими та державними інструментами впливу призвели до руйнування фінансово-кредитного забезпечення розвитку суб'єктів аграрного сектору. Такий стан справ пов'язаний з процесом трансформаційних кроків, які здійснювались без врахування системного підходу, а також впливом світової фінансової кризи.

Дослідженню питань фінансово-кредитного забезпечення розвитку суб'єктів аграрного сектору приділяли увагу науковці, до числа яких належать: Р. М. Безус [1], В. М. Березовик [2], Л. В. Кузнєцова [4], М. Й. Малік, А. В. Маніло, П. Т. Саблук та ін. Однак постійні зміни законодавчо-нормативного забезпечення та нестабільність економічної ситуації зумовлюють необхідність дослідження сучасного стану фінансування розвитку аграрного сектору.

Враховуючи обмеженість ресурсів взагалі, і фінансово-кредитних, зокрема, держава повинна постійно визначати, що важливо для розвитку аграрного виробництва на даний момент та у майбутньому, які ресурси необхідні для цього, як швидко вони забезпечать позитивні результати, які будуть отримані кінцеві ефекти функціонування системи аграрного виробництва в сучасних трансформаційних умовах [2].

Основними джерелами фінансування підприємств аграрного сектору економіки є: державне фінансування; власні фінансові ресурси підприємств; кредитні ресурси та інвестиції.

Державна фінансова підтримка розвитку фермерських господарств включає: часткову компенсацію вартості закупленого у суб'єктів насіння с.-г. рослин вітчизняної селекції; часткову компенсацію витрат, пов'язаних з наданими с.-г. дорадчими послугами; часткову компенсацію вартості придбаної с.-г. техніки та обладнання вітчизняного виробництва; часткову компенсацію відсоткової ставки за залученими у національній валюті кредитами, наданими державними банківськими установами. Державна підтримка галузі тваринництва передбачає: часткову компенсацію відсоткової ставки за банківськими кредитами; надання часткової компенсації вартості будівництва

та реконструкції об'єктів, профінансованих за рахунок банківських кредитів [4].

Державна підтримка розвитку підприємств АПК станом на 13.11.2019 р. відображена на рис. 1.

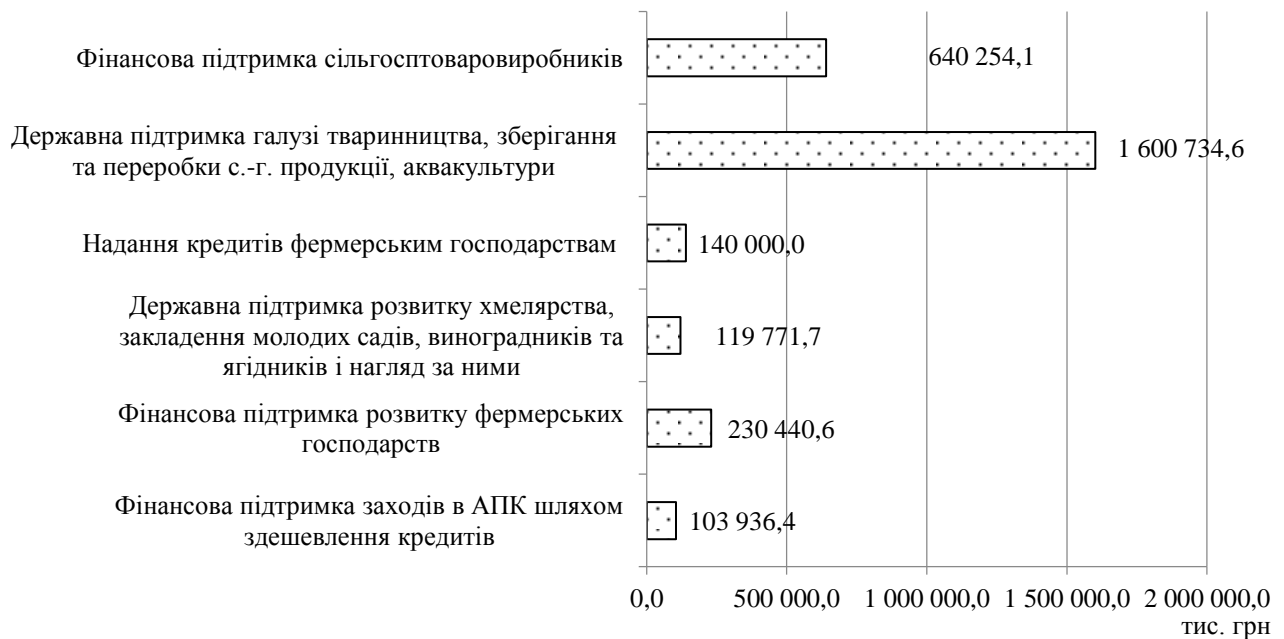

Рисунок 1 – Фінансування державної підтримки розвитку підприємств АПК станом на 13.11.2019 р. за рахунок загального фонду державного бюджету, тис. грн

Джерело: побудовано авторами з використанням даних [4]

Так, за рахунок загального фонду державного бюджету найбільше видатків спрямовано на підтримку галузі тваринництва, зберігання та переробки с.-г. продукції та аквакультури – 1 600,7 млн грн, фінансову підтримку сільгосптоваровиробників – 640,3 млн грн, найменше – на фінансову підтримку заходів в АПК шляхом здешевлення кредитів – 103,9 млн грн.

Економічні відносини банківських установ та підприємств аграрного сектора у процесі кредитування реалізуються в умовах неоднозначності протікання реальних соціально-економічних процесів, розмаїття можливих станів і ситуацій реалізації рішення, в якому у майбутньому можуть опинитися господарюючі суб'єкти [2].

Державна фінансова підтримка суб'єктів господарювання АПК у 2018 р. у розрізі комерційних банків державної форми власності відображена на рис. 2.

Так, серед комерційних банків державної форми власності, найбільші обсяги фінансової підтримки для розвитку фермерських господарств направляє ПАТ КБ «ПриватБанк» – 78,1 млн грн та сільгосптоваровиробників – 380,2 млн грн, проте галузь тваринництва зовсім не підтримується.

ПАТ «Укрексімбанк» та ПАТ КБ «Укргазбанк» підтримують галузь тваринництва, а саме частково компенсують відсоткову ставку за банківськими кредитами на 178,5 тис. грн та, відповідно, на 3,4 млн грн.

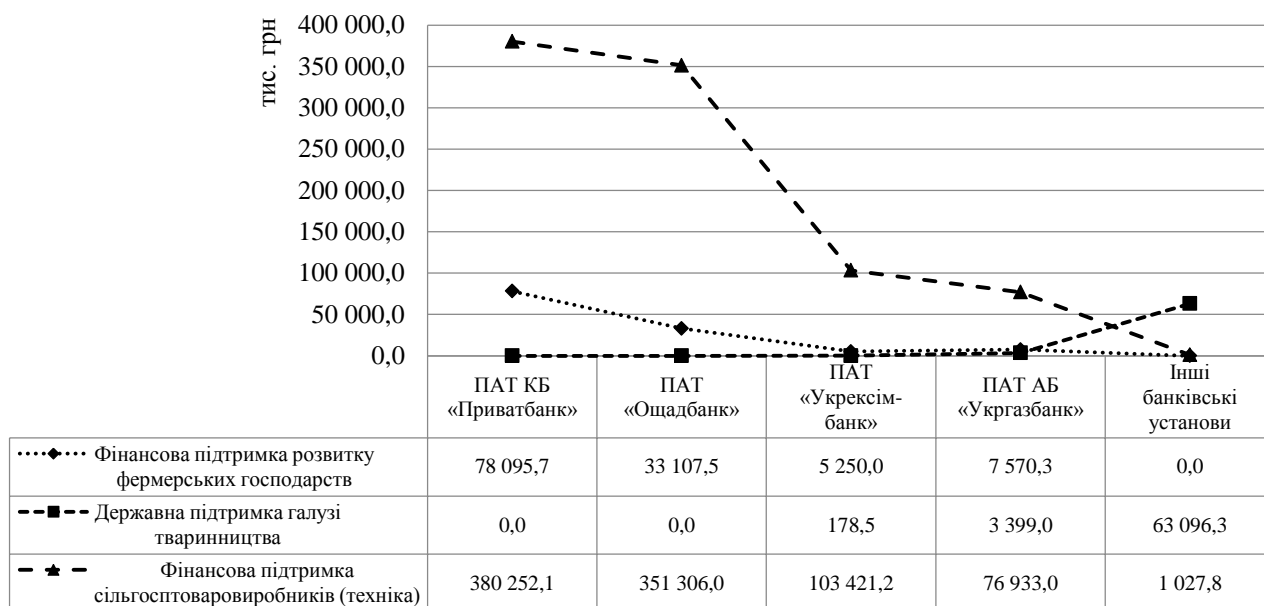

Рисунок 2 – Державна фінансова підтримка суб’єктів господарювання АПК у 2018 р., тис. грн

Джерело: побудовано авторами з використанням даних [4]

Створення ефективної системи підтримки розвитку суб’єктів аграрного сектору має поєднувати банківські установи та небанківський фінансово-кредитний сектор, налагоджуючи підґрунтя для здійснення гнучкої кредитної політики, ефективного фінансування аграріїв. Вирішення питань, пов’язаних із фінансово-кредитною підтримкою малих підприємств, надасть змогу суттєво посилити роль цього важливого сегмента економіки в поглибленні ринкових відносин сільської місцевості.

Список використаних джерел:

1. Безус Р. М. Особливості банківського фінансування аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2014. № 1. С. 27-30.
2. Березовик В. М. Проблеми розвитку кредитних відносин комерційних банків з підприємствами агропромислового комплексу України. *Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки*. 2002. № 2. С. 291-295.
3. Кузнєцова Л. В. Банківський кредит як джерело фінансового забезпечення розвитку АПК України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Випуск 9-1. Частина 1. С. 183-186.
4. Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua/ua/pidtrimka/stan-finansuvannya-program-pidtrimki-apk-u-2019-roci>.
5. Sirenko N., Burkovska A., Lunkina T., Mikulyak K. Prospects for organic production development in the market environment. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2019. vol. 41. no. 3. pp. 318-331.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Матеріали
ІІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. *Миколаїв*,
27–28 листопада 2019 р.

Технічний редактор:

А. С. Полторак

Формат 60 x 84 1/16. Ум. друк. арк. 7,3

Тираж 100 прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54020, м. Миколаїв, вул. Г. Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.